

Kako opaziti, da gre za lažne novice?

Lažne novice in dezinformacije, tj. informacije, spremenjene z namenom zavajanja ljudi, so v svetu čedalje pogostejši pojav. Zaradi družbenih medijev in njihovih orodij za osebno prilagoditev je postalo širjenje lažnih zgodb enostavnejše. Pogosto igrajo na karto čustev, da bi iz ekonomskih ali ideoloških vzgibov pritegnili pozornost in ustvarili množico klikov. Tudi mladi, digitalno pismeni ljudje imajo pogosto težave pri ugotavljanju, ali gre za manipulirane novice. Zanimivo je, da uporabniki, ki so delili novice na družbenih medijih, v šestih primerih od desetih teh poprej sploh niso prebrali. Približno 85 % Evropejcev meni, da lažne novice pomenijo težave za njihovo lastno državo, 83 % pa jih meni, da gre pri tem za težave za demokracijo nasploh. Spodnji kompas vam bo pomagal pri krmarjenju po morju informacij in iskanju poti med valovi laži in dezinformacij.

8. PRIDRUŽITE SE RAZBIJALCEM MITOV⁽²⁾

Seznajte se z najnovejšimi triki in zgodbami, ki se uporabljajo za širjenje dezinformacij. Prijavljajte lažne zgodbe in obveščajte prijatelje.

7. DVOMITE V LASTNE PREDSDODKE

Včasih je zgodba enostavno predobra ali preveč zanimiva, da bi bila resnična. Globoko vdihnite, preiščite zanesljive vire in ohranite trezno glavo.

6. POMISLITE, PREDEN PRISPEVEK DELITE

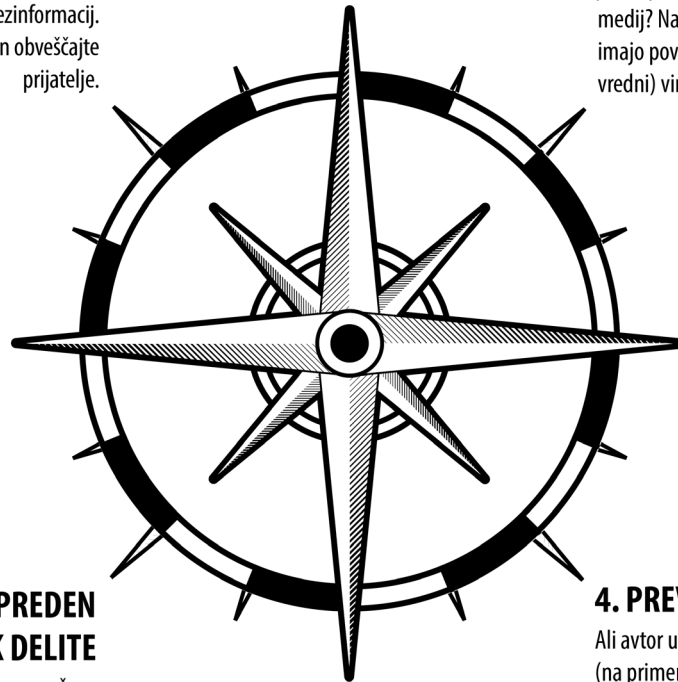
Zgodba je lahko popačena različica dejanskih ali starih dogodkov, morda gre celo za satiro. Morda skuša izbrani naslov izzvati močna čustva. Če se dogodek dejansko zgodi, o njem poročajo tudi zanesljivi mediji.

1. PREVERITE VSEBINO

So dejstva in podatki točni? Je članek pristranski? Verodostojni mediji objavljajo enostranska mnenja tam, kjer so primerna – na strani s komentarji, ne pa v novicah.

2. PREVERITE MEDIJSKO HIŠO

Jo poznate? Je URL nenavaden? Preverite razdelek „O nas“. Kdo je izdajatelj? Kdo financira medij? Natančno preverite, kaj imajo povedati drugi (zaupanja vredni) viri.

3. PREVERITE AVTORJA

Ali ta oseba sploh obstaja? Če gre za cenjenega novinarja, je mogoče vselej najti podatke o dosedanjem delu. Če si je avtor izmislil ime (ali ga ne omenja), najverjetneje enako velja tudi za preostanek besedila.

4. PREVERITE VIRE

Ali avtor uporablja zanesljive vire (na primer tradicionalne in cenjene medijske hiše)? So citirani strokovnjaki dejansko specialisti? Če zgodba navaja anonimne vire (ali jih sploh ne uporablja), bi utegnila biti lažna.

5. PREVERITE SLIKE

Slike imajo pomembno izrazno moč, vendar jih je mogoče zlahka prirejati. Z iskanjem slik ugotovite, ali je bila slika nemara že uporabljena v drugem kontekstu. Z vtičnikom InVID⁽¹⁾ lahko ugotovite, ali gre za prirejene videoposnetke ali slike.

1) Prenesite vtičnik [projekta InVID](#).

2) Spremljajte na primer [@EUvsDisinfo](#), [@DFRLab](#) ali [@StopFakingNews](#).

Posodobljena različica kratkega obvestila, objavljena marca 2017.

